

דף מקורות מונחה

חסד התשובה

הרב דרוקמן זצ"ל הביא משל (לזמן הזה, אלול):
אדם חולה מאד, סיכוייו להרפא קלושים וכבר כמעט אפסה כל תקווה. והנה, אומרים לו שיש אולי סיכוי קטן להרפא ממחלתו באיזה מקום בעולם, וכי לא יעשה כל מה שבידו כדי להרפא ולהבריא?

והאמת היא, שמחלה גופנית איננה יותר חמורה ומסוכנת ממחלה רוחנית! החטא הוא מחלה קשה, פגיעה אנושה בבריאותו האמתית של האדם. עד כמה מוטל על האדם להתאמץ בשביל לעצור את ההדרדרות!

ועם כל זאת, אומרת התורה - לא צריך לטרוח כל כך, היא ממש בידך! הקב"ה הושיט לך את תרופת התשובה על מגש של כסף, וכי לא תשתמש בה?!

באמת, התשובה מאד קרובה אלינו, וכפי שמלמד אותנו הרב קוק (הקדמה לאורות התשובה):
היא מצות ד', שהיא מצד אחד קלה שבקלות, שהרי הרהור תשובה הוא כבר תשובה...

הרהור תשובה? איך מחשבה מקטלת את המעשים?

התשובה לא מסתיימת בהרהור בלבד, כך שצריך גם לממש את הרהור התשובה ולהוציאו לפועל. כבר בזה יש משמעות עצומה! זו כבר תשובה! נבין עד כמה 'קרוב אליך הדבר מאד'.

נניח שאדם ברחוב מציע לכם מאתיים שקלים במתנה, ללא שום תנאי. לא תקחו ותשתמשו במתנה? הקב"ה נתן לנו מתנה כל כך גדולה, חסד עצום. וכי יעלה על הדעת שלא נשתמש במה שנתן לנו?

חשבו לעצמכם - על איזה מעשה, אפילו קטן, אתם יכולים לעשות תשובה?

לפני שנחיל, אנא חשבו - מהי תשובה?
והאם היא בכלל הגיונית?

רבי משה חיים לוצאטו שואל בספרו "מסילת ישרים" (פרק ד):

איך יתקן האדם את אשר עיוות והחטא כבר נעשה? הרי שרצח האדם את חברו... איך יוכל לתקן הדבר הזה? היוכל להסיר המעשה העשוי מן המציאות?

איך אפשר להפוך את המעשים, אחרי שכבר נעשו?

הרב דרוקמן זצ"ל הביא דוגמה מילד שלא הקשיב להוריו וכתוצאה מכך קיבל מהם עונש. בהזדמנות אחרת שוב לא הקשיב, אך הפעם קפץ מגובה ושבר את רגלו - במקרה הראשון העונש הוא חיכוך ולא נובע ישירות מהמעשה, ואם הבן יבקש סליחה באמת, ייתכן שהוריו יסלחו לו. במקרה השני העונש הוא תוצאה ישירה של המעשה, ושום חרטה לא תועיל.

זה החידוש הגדול של התשובה - אף על פי שהאדם כבר נענש בצורה ישירה מהחטא, אפשר לבטל את זה! כביכול, הרגל חוזרת לעצמה.

חשבו - למה ד' מוכן לסלוח לנו כך? מדוע הוא נוהג עמו במידת החסד העצומה הזו?

התורה מביאה בפרשת ניצבים (דברים ל, יא-יד):
כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה היא ממך ולא רחקה הוא: לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויחקר לנו וישמענו אתה ונעשנה: ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויחקר לנו וישמענו אתה ונעשנה: כי קרוב אליך הדבר מאד בפיה ובלבבך לעשותו:

הרמב"ן מבאר ש"המצוה הזו" היא מצוות התשובה.

לפי זה, מה כוונת התורה - כמה צריך להתאמץ בשביל התשובה?
האם באמת התשובה כ"כ 'קרובה' אלינו?